

BOLAGSSTYRNINGSRAPPORT

Systembolaget AB är helägt av den svenska staten. Ägandet förvaltas av regeringen genom Socialdepartementet. Ansvaret för Systembolagets ledning och kontroll fördelas mellan ägaren, styrelsen och den verkställande direktören.

Principer för bolagsstyrning

Systembolagets bolagsstyrning bedrivs främst utifrån aktiebolagslagen, annan tillämplig svensk lagstiftning, Svensk kod för bolagsstyrning (Koden), statens ägarpolicy, avtalet mellan Systembolaget och staten, statens ägardirektiv för Systembolaget (ägardirektivet), bolagsordningen, styrelsens arbetsordning, vd-instruktionen samt interna styrdokument. Koden finns tillgänglig på Kollegiet för svensk bolagsstyrnings webbplats bolagsstyrning.se. Uppgift om ägarpolicy återfinns på regeringens webbplats regeringen.se. Avtalet mellan Systembolaget och staten, ägardirektivet samt bolagsordningen finns tillgängliga på Systembolagets webbplats systembolaget.se.

Tillämpning av Koden

Systembolaget tillämpar Koden i de delar som är tillämpliga för bolaget enligt statens ägarpolicy. Avvikelse har skett från följande Kodregler:

- Kodregel 1.1 – publicering av information om aktieägares initiativrätt. Syftet med regeln är att ge aktieägarna möjlighet att i god tid förbereda sig inför årsstämman och få ärende upptaget i kallelsen till årsstämman. I statligt helägda bolag saknas skäl att följa denna Kodregel.
- Kodregel 2 – inrättandet av en valberedning till företrädande av bolagets aktieägare vid val och arvordning av styrelse och revisor. Skälet till avvikelsen är att beredning av nomineringsfrågor i statligt ägda bolag görs av regeringen på sätt som närmare beskrivs i statens ägarpolicy.
- Kodregel 10.2 – styrelseledamöters oberoende i förhållande till större aktieägare ska redovisas. Skälet till att sådan redovisning inte sker är att syftet med den aktuella Kodregeln i huvudsak är att skydda minoritetsägare i bolag med spritt ägande. I statligt helägda bolag saknas därför skäl att redovisa sådant oberoende.

Ägaren

Utgångspunkten för styrelsens arbete och ansvar är avtalet mellan Systembolaget och staten samt ägardirektivet där ägarens krav på bolaget preciseras. Avtalet och ägardirektivet anger grunden för bolagets verksamhet när det gäller det sociala uppdraget, kravet på ekonomisk effektivitet och kraven på verksamheten i övrigt. Genom bolagsordningen bestämmer ägaren bolagets verksamhetsföremål. Systembolagets uppdrag är att bidra till att begränsa alkoholens skadeverkningar. Systembolaget har ensamrätt till detaljhandel med spritdrycker, vin, starköl och andra jästa alkoholdrycker i Sverige. Läs mer om Systembolagets uppdrag och ägarens mål på sidorna 1–3, 10–11, 42–43 samt 46–47.

I år har tre möten ägt rum mellan ägaren och Systembolagets styrelseordförande och verkställande direktör. Utöver dessa möten har styrelseordföranden löpande dialogmöten med ägaren om styrelsens arbete. Områden som har berörts under årets möten med ägaren är bland annat uppföljning av styrelsearbetet, uppföljning av strategiska nyckeltal, årsstämman, ansvarsredovisningen, CSR-arbetet, verksamheten i IQ-initiativet AB, frågan om gårdsförsäljning och utvecklingen i digitala kanaler.

Ägaren utövar också sina rättigheter som aktieägare på årsstämman.

Årsstämma

Årsstämma ska enligt statens ägarpolicy äga rum före den 30 april varje år. Riksdagens ledamöter har efter anmälan rätt att närvara vid årsstämman och även allmänheten ska erbjudas möjlighet att delta. Styrelsen ansvarar för att kallelse till årsstämman skickas till aktieägaren senast fyra veckor och tidigast sex veckor innan stämman.

Årsstämman 2011

Årsstämman 2011 hölls den 24 mars i Stockholm och var öppen för allmänheten. Årsstämman direktsändes på Systembolagets webbplats. Ägaren företrädades av departementsrådet Gunilla Malmborg, Socialdepartementet.

På årsstämman fattade aktieägaren beslut om bland annat följande:

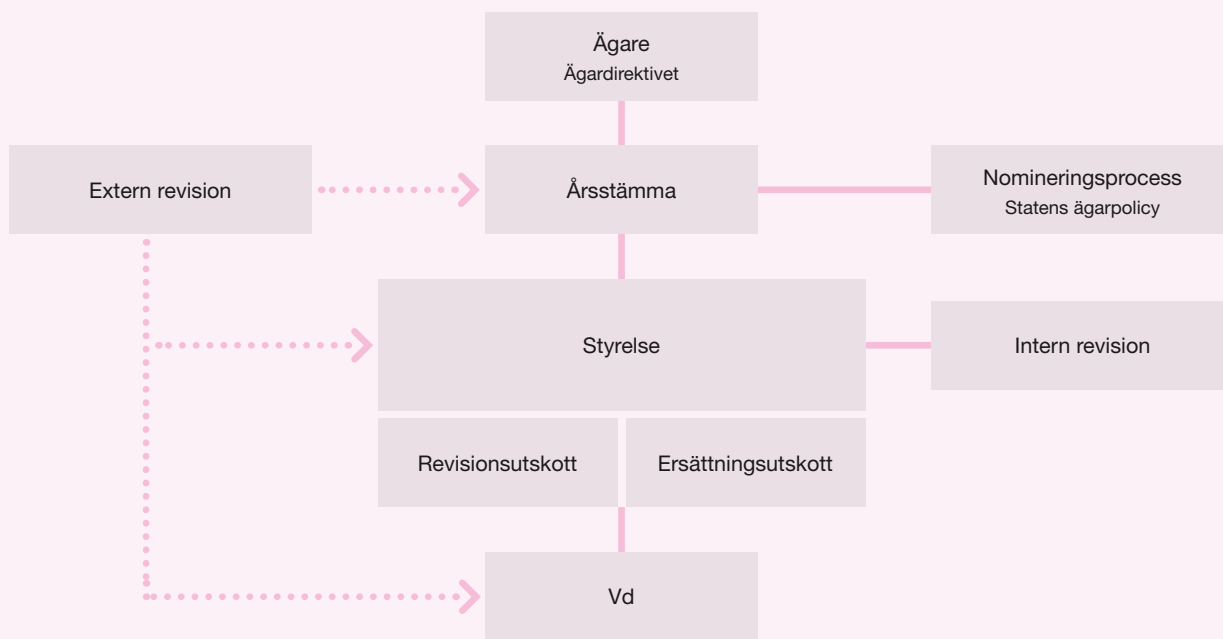
- Omval av Cecilia Schelin Seidegård som ordförande i styrelsen
- Omval av styrelseledamöterna Gert Karnberger (vice ordförande), Sven Andréasson, Johan Gernandt, Carl B Hamilton, Annika Nilsson och Kerstin Wigzell
- Nyval av styrelseledamoten Thord Andersson
- Arvoden för styrelsen och för ledamöter i bolagets styrelseutskott
- Godkännande av de av styrelsen föreslagna ”Riktlinjer för anställningsvillkor för ledande befattningshavare i Systembolaget AB”

- Ändring av bolagsordningen
 - Fastställande av resultat- och balansräkningen
 - Disposition av bolagets vinst
 - Beviljande av ansvarsfrihet för styrelsen och verkställande direktören
- Protokollet från årsstämman finns på Systembolagets webbplats.

Årsstämman 2012
 Årsstämma 2012 äger rum den 19 april i Stockholm. Kallelse till årsstämman kommer att skickas ut i mars.

.....

Ansvar för bolagsstyrning inom Systembolaget

Styrelsenomineringsprocessen

Styrelsens tillsättning följer den nomineringsprocess som beskrivs i statens ägarpolicy. Nomineringsprocessen drivs och koordineras av enheten för statligt ägande inom Finansdepartementet. En arbetsgrupp analyserar kompetensbehovet utifrån bolagets verksamhet, situation och framtida utmaningar samt befintlig styrelsesammansättning. Urvalet sker utifrån en bred rekryteringsbas. För att komma i fråga för ett styrelseuppdrag krävs en hög kompetens inom relevant löpande affärsverksamhet, affärsutveckling, branschkunskap, finansiella frågor eller inom andra relevanta områden. Därutöver krävs en stark integritet och förmåga att se till bolagets bästa.

Styrelsen

Systembolagets styrelse ansvarar enligt aktiebolagslagen för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. I statens ägarpolicy anges att styrelsen, i de bolag där staten har ägarintressen, ansvarar för att bolagen sköts föredömligt inom de ramar som lagstiftningen, bolagets bolagsordning, ägarens anvisningar och ägarpolicy ger. Dessutom ska styrelsen i statligt ägda bolag arbeta för att bolaget ska vara ett föredöme inom frågor som rör hållbar utveckling och socialt ansvar såsom miljö, etik, arbetsvillkor, mänskliga rättigheter, bekämpning av korruption samt jämställdhet och mångfald.

Styrelsens sammansättning

Enligt bolagsordningen ska styrelsen bestå av lägst sex och högst åtta ordinarie ledamöter som utses av bolagsstämman. Dessutom har arbetstagarorganisationerna rätt att utse ledamöter till styrelsen. Enligt statens ägarpolicy ska styrelsens sammansättning vara sådan att styrelsen alltid har sådan branschkunskap eller annan kompetens som är direkt relevant för bolaget, även när bolaget utvecklas och omvärlden förändras. Styrelsens sammansättning ska ha balans vad gäller bakgrund, kompetensområden, erfarenhet samt könsfördelning. I statens ägarpolicy anges att målsättningen avseende könsfördelningen är att andelen av vardera kön ska vara minst 40 procent.

Systembolagets styrelse bestod från stämman i mars 2011 av åtta stämموvalda ledamöter. Dessförinnan, det vill säga fram till stämman i mars 2011 bestod styrelsen av sju stämموvalda ledamöter. Arbetstagarorganisationerna har utsett två arbetstagarrepresentanter med suppleanter till styrelsen. Ingen av styrelsens ledamöter ingår i företagsledningen.

Verkställande direktören, vice verkställande direktörerna och ekonomidirektören deltar vid styrelsesammanträdena. Övrig företagsledning deltar vid behov i vissa sammanträden. Systembolagets chefsjurist, som ingår i företagsledningen, är sekreterare i styrelsen.

Systembolagets styrelse har en bred sammansättning med branschkunskap och insyn i de omvärldsfrågor som påverkar bolagets utveckling. Könsfördelningen i styrelsen var fram till årsstämman i mars 43 procent kvinnor och 57 procent män och från och med årsstämman i mars 38 procent kvinnor och 62 procent män.

Styrelsens ordförande

Styrelseordföranden ska enligt aktiebolagslagen leda styrelsens arbete och bevaka att styrelsen fullgör sina uppgifter. Enligt Koden ska styrelseordföranden också ansvara för att styrelsens arbete är väl organiserat och effektivt, för kontakter i ägarrelaterade frågor, för tillsyn av att styrelsen får erforderlig information och beslutsunderlag för sitt arbete, för att tillsammans med verkställande direktören fastställa förslag till dagordning för styrelsens sammanträden, för kontroll av att styrelsens beslut verkställs samt för säkerställande av att styrelsens arbete utvärderas varje år.

Ordföranden samråder fortlöpande med verkställande direktören i förekommande strategiska frågor och företräder bolaget i frågor som rör ägarförvaltningen. Ordföranden har ytterligare särskilda skyldigheter som anges i styrelsens arbetsordning.

Styrelsens arbete

Styrelsen har antagit en arbetsordning som anger hur arbetet ska fördelas mellan styrelse, ägaren, utskott och verkställande direktör. Arbetsordningen

ses över årligen och under 2011 justerades och fastställdes den vid det konstituerande styrelsesammanträdet i mars. Enligt arbetsordningen ska styrelsen i regel hålla minst fem sammanträden per verksamhetsår utöver det konstituerande sammanträdet.

Styrelsen bör enligt arbetsordningen samordna sin syn med företrädare för ägaren vad gäller större strategiska verksamhetsförändringar, större förvärv, fusioner eller avyttringar och beslut som innebär väsentligt förändrad balansräkning eller riskbild för Systembolaget. Ingen uppdelning av styrelsearbetet finns mellan ledamöterna utöver de utskott som presenteras i denna bolagsstyrningsrapport.

Styrelsen är ytterst ansvarig för förvaltningen av bolaget och beslutar om strategisk plan, affärsplan, budget med mera. Därtill beslutar styrelsen om ett antal företagsövergripande policydokument som bland annat har sin utgångspunkt i lagar, regler och ägardirektiv.

Till stöd för styrelsens arbete har utarbetats en dokumentsamling (lagar, styrdokument med mera för Systembolaget AB). Samlingen innehåller verksamhetsrelevant lagtext, handlingar från EU, bolagsrelaterade handlingar, ägarrelaterade handlingar och avtal, placeringsreglementen, den strategiska planen, Systembolagets etiska program, andra policies samt information om Systembolagets dotterbolag.

Samtliga styrelseledamöter i Systembolaget arbetar aktivt med de frågor som ligger på styrelsen och i övrigt med de frågor som föredras för styrelsen. Styrelsen träffar årligen företagens revisorer. För mer information om styrelsens och ordförandens kontakter med bolagets revisorer se ”Beskrivning av intern kontroll avseende finansiell rapportering” sidorna 60–61. Strukturen för styrelsens arbete anges i styrelsens arbetsplan, vilken fastställs årligen. Arbetsplanen utgör grunden för planeringen av styrelsens arbete och anger vid vilken tidpunkt under verksamhetsåret som särskilda ansvarsområden ska behandlas av styrelsen.

I den strategiska planen lägger styrelsen fast den långsiktiga inriktningen för Systembolaget. Den strategiska planen sträcker sig fyra år framåt i tiden och revideras vart tredje år. Under hösten 2008 och våren

2009 pågick ett omfattande arbete med en ny strategisk plan för Systembolaget. Planen, som tar utgångspunkt i en omvärldsanalys, antogs slutligt vid styrelsesammanträdet i september 2009 och avser åren 2010–2013. I samband med arbetet med strategisk plan omformulerades också Systembolagets uppdrag, vision och affärsidé något.

I den strategiska planen ingår även långsiktiga mål. Dessa utgår ifrån perspektiven i Systembolagets balanserade styrkort som utgör en viktig grund för styrningen av Systembolaget. Styrkortets fem perspektiv är Samhälle, Kund, Medarbetare, Leverantör och Ägare (finansiellt). Ett antal nyckeltal inom varje perspektiv utgör kvantitativa mål för den kommande fyraårsperioden och finns även nedbrutna årsvis i affärsplanen. De strategiska nyckeltalen redovisas löpande för styrelsen. Syftet med utformningen av de årliga affärsplanerna är att kopplingen mot den strategiska planen ska bli tydlig och att styrningen av olika projekt och aktiviteter mot de strategiska målen ska underlättas.

Styrelsens arbete 2011

Under 2011 hölls elva styrelsesammanträden, varav ett var extra styrelsesammanträde. Styrelsen genomförde löpande sedvanliga uppföljningar av såväl den ekonomiska utvecklingen i bolaget som av de sociala och miljömässiga aspekter som uppkom i verksamheten. Detta skedde bland annat i form av redovisning av strategiska nyckeltal, till exempel Opinionsindex (OPI), Ålderskontroll, Nöjd-Kund-Index (NKI), Nöjd-Medarbetar-Index (NMI) och bruttomarginal samt genom styrelse-PM om aktuella frågor. I februari träffade styrelsen vidare bolagets revisorer utan företagsledningen i enlighet med Kodens krav. Sammantaget gav denna information styrelsen möjlighet att löpande bedöma verksamhetens resultat även inom hållbar utveckling.

Utöver den löpande uppföljningen av strategiska nyckeltal arbetade styrelsen främst med uppföljningen av arbetet med riskrapportering och internrevision samt framtida investeringar. Styrelsen behandlade även bland annat följande frågor: verksamheten i IQ-initiativet AB, etableringsfrågor, remiss-

Styrelse, styrelsefunktion och närvaro

Namn	Styrelsefunktion	Styrelsesammanträden ¹	Revisionsutskott ²	Ersättningsutskott ²
Cecilia Schelin Seidegård ³	Ordförande	11/11		4/4
Gert Karnberger ⁴	Vice ordförande	11/11	4/4	
Thord Andersson ⁵	Ledamot	9/11		
Sven Andréasson	Ledamot	11/11		
Johan Gernandt	Ledamot	8/11		
Carl B Hamilton	Ledamot	9/11		
Annika Nilsson ⁶	Ledamot	8/11	4/4	
Kerstin Wigzell ⁷	Ledamot	10/11	3/4	4/4
Erik Bergström ⁸	Arbetsgärrrepresentant	0/11		
Maj-Britt Eriksson ⁹	Arbetsgärrrepresentant	9/11		
Anna Holgersson	Arbetsgärrrepresentant	5/11		
Berit Morén ¹⁰	Arbetsgärrrepresentant	6/11		
Maria Åström	Arbetsgärrrepresentant	10/11		

¹ Under 2011 har tio ordinarie och ett extra styrelsesammanträde hållits.

² Under 2011 har fyra sammanträden hållits i Revisionsutskottet och fyra i Ersättningsutskottet.

³ Ordförande i Ersättningsutskottet.

⁴ Ordförande i Revisionsutskottet.

⁵ Tillträdde som ledamot i mars 2011.

⁶ Ledamot i Revisionsutskottet.

⁷ Ledamot i Revisionsutskottet och i Ersättningsutskottet.

⁸ Utträdde som ledamot i maj 2011.

⁹ Tillträdde som ledamot i maj 2011, suppleant dessförinnan, dvs fram till maj 2011.

¹⁰ Tillträdde som suppleant i maj 2011.

yttranden avseende gårdsförsäljning, omvärldsanalyser, frågor rörande utvecklingen i digitala kanaler, pågående rättsprocesser, alkoholfritt sortiment samt CSR.

Styrelsens arvoden och arvoden för arbetet i styrelsens utskott

Styrelsens arvoden och särskilda arvoden för arbetet i särskilt inrättade utskott bestäms av årsstämman. Arvodena ska enligt statens ägarpolicy vara konkurrenskraftiga men inte marknadsledande. För fullständig information om principer och ersättningar läs not 6 på sidorna 79–82.

Utvärdering av styrelsen

Enligt Koden och arbetsordningen för styrelsen ska styrelsen årligen genom en systematisk och strukturerad process göra en utvärdering av styrelsens arbete. Det åligger styrelseordföranden att tillse att sådan utvärdering sker årligen. Utvärderingen behandlar såväl processerna för styrelsearbetet som styrelsens egna prestationer i olika frågor, däribland hur styrelsen hanterar relevanta teman och ärenden såsom till exempel ekonomiska, miljömässiga och sociala frå-

gor. Årets utvärdering genomfördes genom enkäter med styrelsen. Utvärderingen visar att styrelsearbetet fungerar mycket bra, att styrelsen har den kompetens som krävs för att hantera de frågor som uppstår i verksamheten, men också att det finns några utvecklingsområden att arbeta med. I enlighet med statens ägarpolicy informerade styrelseordföranden i januari 2012 Regeringskansliet om utvärderingens resultat. Vid sidan av styrelsens egen utvärdering görs i Regeringskansliets arbete med nomineringsprocessen löpande utvärderingar av de statliga bolagens styrelser.

Revisionsutskott

Sammansättning

Revisionsutskottet består av styrelsens vice ordförande Gert Karnberger och styrelseledamöterna Kerstin Wigzell och Annika Nilsson. Ingen av ledamöterna i Revisionsutskottet ingår i företagsledningen. Systembolagets verkställande direktör och ekonomidirektör deltar emellertid vid Revisionsutskottets sammanträden och Systembolagets chefsjurist är sekreterare i utskottet.

Ansvar

Revisionsutskottet är ett beredningsorgan för styrelsen och övertar eller påverkar inte styrelsens ansvar och uppgifter i övrigt. Utskottets arbete minskar inte heller kravet på revisorns kommunikation till styrelsen som helhet.

Revisionsutskottet bereder styrelsens arbete med att kvalitetssäkra Systembolagets finansiella och operationella rapportering. Utskottet ska övervaka den finansiella rapporteringen och effektiviteten i Systembolagets interna kontroll, internrevision och riskhantering. Revisionsutskottet har också bland annat till uppgift att hålla sig informerat om revisionen av årsredovisningen och koncernredovisningen samt att granska och övervaka revisorns opartiskhet och självständighet och därvid särskilt uppmärksamma om revisorn tillhandahåller bolaget andra tjänster än revisionstjänster.

Arbetet 2011

Under året höll Revisionsutskottet fyra sammanträden. Uppföljningar av den ekonomiska utvecklingen och av ett antal strategiska nyckeltal för verksamheten genomfördes löpande. Systembolagets revisorer föredrog vidare väsentliga redovisnings- och revisionsfrågor samt interna kontroll- och processfrågor. Vidare behandlade utskottet frågor avseende bland annat internrevision, riskanalys och ansvarsredovisning. Utskottets ordförande informerade löpande styrelsen om utskottets arbete.

Ersättningsutskott

Sammansättning

Ersättningsutskottet består av styrelsens ordförande Cecilia Schelin Seidegård och styrelseledamoten Kerstin Wigzell. Ingen av ledamöterna i Ersättningsutskottet ingår i företagsledningen.

Ansvar

Ersättningsutskottet har till uppgift att bereda frågor om ersättning och andra anställningsvillkor för ledande befattningshavare. Det är styrelsen som efter beredning av Ersättningsutskottet beslutar i frågor rörande ersättning och andra anställningsvillkor för

verkställande direktören och de två vice verkställande direktörerna. Beslut om ersättning och andra anställningsvillkor för övriga ledande befattningshavare fattas av verkställande direktören efter samråd med Ersättningsutskottet.

Arbetet 2011

Under året höll Ersättningsutskottet fyra sammanträden. Utskottet har gjort en utvärdering av gällande riktlinjer för anställningsvillkor för ledande befattningshavare i Systembolaget och konstaterade därvid att riktlinjerna följs. Utskottet har vidare tagit fram förslag till Riktlinjer för anställningsvillkor för ledande befattningshavare i Systembolaget AB samt bland annat behandlat frågor rörande lönerevision och anställningsvillkor för nya direktörer.

Verkställande direktören och ledande befattningshavare

Den verkställande direktören ansvarar för den löpande förvaltningen av bolaget och leder verksamheten enligt aktiebolagslagen, andra lagar och förordningar, statliga riktlinjer och ägardirektiv, Koden, bolagsordningen samt inom de ramar som styrelsen lagt fast bland annat i vd-instruktionen. Verkställande direktören tar i samråd med styrelseordföranden fram information och dokumentation som underlag för styrelsens arbete och för att styrelsen ska kunna fatta väl underbyggda beslut, samt rapporterar till styrelsen om bolagets utveckling.

Verkställande direktör: Magdalena Gerger

Född: 1964

Magdalena Gerger tillträdde som verkställande direktör för Systembolaget i maj 2009. Hon har tidigare bland annat varit marknadsdirektör på Arla Foods, divisionschef inom Nestlé Ltd. samt marknadsdirektör på ICI Paints Ltd.

Övriga uppdrag: Styrelseledamot i Ingka Holding BV (IKEA), Husqvarna AB och Kungsträdgården Park & Evenemang AB.

Huvudsaklig utbildning: Civilekonom, MBA, Handelshögskolan Stockholm samt ledarskaps- och chefsutvecklingsutbildningar.

Oberoende: Verkställande direktör eller närstående saknar väsentlig aktiepost och delägarskap i bolag som Systembolaget har betydande affärsförbindelser med.

Systembolagets lednings- och styrstruktur

Förutom den verkställande direktören består Systembolagets företagsledning av nio personer, vilka utses av verkställande direktören i samråd med styrelsen. Under året har antalet i företagsledningen dock varierat mellan åtta och nio personer bland annat på grund av att rekryteringar pågått. Tre nya direktörer har rekryterats under året: IT-direktör, ekonomidirektör och HR-direktör. Sedan november 2011 består företagsledningen av nio personer eftersom inköpsdirektören även är tillförordnad kommunikationsdirektör. Se organisationsschema på sidan 107. Företagsledningen sammanträder regelbundet (cirka två gånger per månad) och arbetet leds av verkställande direktören, som i samråd med företagsledningen fattar beslut avseende den löpande verksamheten.

Verkställande direktörens och företagsledningens beslut utgår från styrelsens beslutade riktlinjer och anvisningar. På grundval av dessa upprättar verkställande direktören och företagsledningen bland annat underlag för övriga chefer inom Systembolaget. Sådana underlag anger ramarna för den löpande verksamheten och har formen av interna styrdokument såsom riktlinjer, regler samt process- och informationsmodeller med mera.

Systembolagets strategiska och operativa styrning utgår från ovan beskriven modell med så kallat balanserat styrkort. I Systembolaget är det av yttersta vikt att styrningen balanseras mellan styrkortets perspektiv – Samhälle, Kund, Medarbetare, Leverantör och Ägare (finansiellt).

Strävan är att antalet nyckeltal och frekvensen med vilken de mäts ska vara relativt homogen mellan de olika perspektiven. Under samhällsperspektivet uppdateras exempelvis ålderskontrollen dagligen i alla butiker. Opinionsindex mäts en gång i månaden. Båda dessa nyckeltal är kritiska för bedömningen av hur Systembolaget uppfyller sitt uppdrag.

Riktlinjer för anställningsvillkor för ledande befattningshavare

Systembolaget följer regeringens riktlinjer för anställningsvillkor för ledande befattningshavare i företag med statligt ägande. Därtill följer Systembolaget Kodens normer om ersättningar till ledande befattningshavare enligt vilka bolaget ska ha formaliserade och bekantgjorda processer för beslut om ersättningar till ledande befattningshavare. För fullständig information om riktlinjer och ersättningar läs not 6 på sidorna 79–82.

Utvärdering av verkställande direktören

Styrelsen ska enligt Koden fortlöpande utvärdera den verkställande direktörens arbete. Utvärdering av verkställande direktören genomfördes under hösten 2011. Utvärderingen genomfördes under styrelseordförandens ledning och med hjälp av konsultföretaget Novare och inkluderade följande delar – måloppfyllelse, medieanalys, interna och externa vd-relationer samt arbetsätt och personliga egenskaper. Av utvärderingen framgår att den verkställande direktören fungerar väl och även har utvecklats och vuxit in i sin roll ytterligare. Vidare framgår att styrelsen har stort förtroende för verkställande direktören samt att även relationen mellan den verkställande direktören och styrelseordföranden fungerar väl. Utvärderingen visar också goda resultat för måloppfyllelse och medieanalys.

Extern revision

Revisorn ska enligt aktiebolagslagen granska Systembolagets årsredovisning och bokföring samt styrelsens och den verkställande direktörens förvaltning. Revisorn arbetar på uppdrag av, och rapporterar till, bolagsstämman och får inte låta sig styras av bolagsledningen eller styrelsen.

På årsstämman 2008 utsågs nuvarande revisionsbolaget Ernst & Young, med auktoriserade revisorn Torsten Lyth som ansvarig revisor, att vara revisorer i Systembolaget till och med årsstämman 2012. Val av revisionsbolag gjordes därför inte på årets årsstämma.

Vidare har Riksrevisionen enligt beslut den 19 mars 2010 förordnat auktoriserade revisorn Carin Rytöft Drangel, med suppleanten auktoriserade revi-

sorn Agneta Bergman, att vara revisor i Systembolaget till och med årsstämman 2014.

På årsstämman anmäldes vidare att riksdagsstyrelsen enligt beslut den 16 mars 2011 utsett tre lekmannarevisorer, Christina Oskarsson, Hans Backman och Maria Plass, samt tre suppleanter för Systembolaget till och med nästa årsstämma (samtliga nyval).

Det nuvarande revisionsbolaget Ernst & Young beviljades på årsstämman 2011 ersättning enligt särskild överenskommelse. Läs mer i not 5 på sidan 79.

Intern kontroll

Den årliga riskanalysen utgör grund för arbetet med intern kontroll. För en fullständig beskrivning av riskanalysen, se sidan 52. Riskanalysen ligger till grund för både det proaktiva riskhanteringsarbetet och kontrollen.

I syfte att uppnå och upprätthålla en god intern kontroll har Systembolaget formaliserade processer för både intern och extern rapportering, för att på så vis kunna följa upp verksamheten på optimalt sätt. För att säkerställa kvaliteten avseende administrationen har det tagits fram manualer och beskrivningar avseende samtliga väsentliga rutiner.

Styrelsen och ledningen följer upp efterlevnaden av styrande dokument, processbeskrivningar och riktlinjer samt effektiviteten i kontrollstrukturerna. Uppföljning av den interna riskhanteringen sker genom en externt upphandlad internrevision, vilken rapporterar direkt till styrelsen.

Ett granskningsprogram baserat på riskanalysen läggs varje år fast av styrelsen. Granskningsområdena under 2011 har varit inköpsprocessen för alkoholdrycker, butiksetableringsprocessen samt försäljningsverksamheten hos ombud. Inga allvarliga brister har identifierats. Resultatet av granskningen rapporteras löpande till företagsledning och styrelse och de iakttagelser som gjorts har värderats. Åtgärder har genomförts eller planeras där det anses befogat.

Beskrivning av intern kontroll avseende finansiell rapportering

Systembolaget har formaliserade processer för den finansiella rapporteringen samt för uppföljning. Pro-

cesserna är viktiga för att säkerställa att bolaget utvecklas i rätt riktning i förhållande till de mål och riktlinjer som styrelsen och företagsledningen har fastställt.

Målet för den interna rapporteringen är att det ska finnas en ändamålsenlig, snabb och korrekt uppföljning och rapportering av hur verksamheten utvecklas gentemot uppsatt affärsplan och budget. Rapportering av företagsutvecklingen sker regelbundet gentemot ett flertal interna intressegrupper.

Systembolagets externa rapportering syftar till att regelbundet rapportera om bolagets utveckling gentemot externa intressentgrupper. Rapporteringen följer gällande lagar och de krav som ställs av ägaren. Systembolaget tillämpar den så kallade COSO-modellen i den interna kontrollprocessen.

Basen för den interna kontrollen är den så kallade kontrollmiljön. Den innefattar den kultur som styrelsen och företagsledningen kommunicerar och verkar utifrån. En god kontrollmiljö skapar struktur för övriga komponenter i processen som riskbedömning, kontrollaktiviteter, information och kommunikation samt uppföljning.

Riskbedömning

Bedömning av riskerna för felaktigheter i den finansiella rapporteringen görs av styrelsen, företagsledningen och i den dagliga verksamheten. Dessutom påverkas bedömningen av risk i den finansiella rapporteringen av den allmänna kontrollmiljön inom Systembolaget, vilken vilar på en sund företagskultur med gemensamma värderingar.

En riskanalys gjordes 2009 avseende kvaliteten i den finansiella rapporteringen utifrån fel och deras väsentlighet och sannolikhet. I riskanalysen bedömdes varje post i balans- och resultaträkningen utifrån specifika kriterier: volatilitet, subjektivitet, komplexitet, risk för bedrägeri, bedrägerihistorik, betydande processförändring, brist på relevant redovisningskunskap, kritisk redovisningsprincip och tidigare väsentliga fel.

Fyra väsentliga riskområden avseende finansiell rapportering

- Prisjustering och inventering – risker har identifierats relaterat till dels inventeringar av lager och dels

till justering av priser för posten färdiga varor samt handelsvaror.

- Personalrelaterade poster – balans- och resultatposter relaterade till personalkostnader och pensioner innehåller risk eftersom posterna är förknippade med både komplexa och subjektiva bedömningar.
- Värdeförändringar på finansiella tillgångar – balans- och resultatposter associerade med finansiella tillgångar innehåller risk relaterat till att värdeförändringar beräknas och klassificeras felaktigt. Styrelsen har lagt fast ett Placeringsreglemente där tillåtna placeringar, organisation för riskstyrning, mätning av placeringsrisker, godkända motparter samt rutiner för riskuppföljning tydliggjorts. Reglementet prövas årligen.
- Generella risker – rapporteringen av tilläggsupplysningar och kassaflödesanalys omfattas av komplexa regelverk som ställer höga krav på kunskap och erfarenhet för att säkerställa korrekt rapportering.

Kontrollaktiviteter

Riskerna hanteras via bolagets kontrollstrukturer som dokumenterats i process- och internkontrollbeskrivningar. En viktig kontrollstruktur är en strikt tillämpning av dualitetsprincipen – den innebär att ingen person ensam ska handlägga genom hela behandlingskedjan samt att två av varandra oberoende institut används vid värdering av finansiella tillgångar.

Information och kommunikation

Stor vikt har lagts på att implementera och kvalitets-säkra internkommunikationsprocessen för att säkerställa att information sprids på ett strukturerat sätt inom hela organisationen. Det finns informations- och kommunikationsvägar som bland annat syftar till att främja fullständighet och riktighet i den finansiella rapporteringen. Styrande dokument i form av interna policys, riktlinjer, manualer och koder avseende den finansiella rapporteringen är kända för berörd personal och finns tillgängliga på Systembolagets intranät.

Uppföljning

Styrelsen erhåller löpande rapportering om hur verksamheten utvecklas i förhållande till affärsplanen,

budget och fastlagda mål. Styrelsen följer regelbundet upp resultaten för de fastlagda internkontrollprogrammen.

Ekonomiavdelningen genomför löpande uppföljning av de administrativa processerna i organisationen, bland annat vad gäller moms- och skatteredovisning, intern och extern representation samt attest- och delegationsordningens efterlevnad. Uppföljning av den finansiella rapporteringen sker också löpande.

Styrelsens ordförande träffar revisorerna vid slutrevision samt vid behov. Hela styrelsen träffar revisorerna vid styrelsemötet som behandlar årsboks slutet och vid årsstämman.